

מסגרת כללית של הערכות הכשרה חברה לביטוח לזיהוי וטיפול בחובות בעייתיים

1. רקע

ביום 6 באפריל 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר העוסק בטיפול בחובות בעייתיים ופעולות שעל הגופים המוסדיים לנקוט לגביית חוב. לאור הגידול בהיקף האשראי העסקי יש לקיים כלי מעקב והערכה שוטפים אחר סיכוני אשראי, של תהליך עבודה מובנה לזיהוי מוקדם של כשלים במשך חיי חוב ולזיהוי ואיתור חוב בעייתי ושל נהלים ודרכי עבודה מוגדרים לטיפול בחוב בעייתי.

2. קביעת קווים מנחים על ידי הדירקטוריון וועדות ההשקעה

דירקטוריון החברה וועדות ההשקעה אישרו מסגרת קווים מנחים באשר לקיומה של בקרה שוטפת אחר מצב חוב ולקיומו של תהליך עבודה מובנה, שיתקיים בחברה לזיהוי מוקדם של ירידה באיכות האשראי, מסגרת קווים זו תשמש את פורום החוב אשר הוקם לצורך ביצוע תהליך הערכת החוב כמפורט ביתר הרחבה להלן.

להלן פירוט מסגרת הקווים המנחים:

א. דרכי המעקב השוטף אחר מצב הלווה ומצב החוב:

פורום החוב יבצע סיווג של החובות הבעייתיים בחברה, ויצביע על חובות הדורשים השגחה מיוחדת בהתבסס, בין היתר על שינויים במצבם הפיננסי של הלווים ובכושר הפירעון שלהם, דיווחים של החברה המנפיקה לרשות ניירות ערך, אינדיקטורים מהשוק המשני הסחיר, עמידתם של הלווים בהתניות פיננסיות ואחרות, הערכת הביטחונות שניתנו כנגד החוב, שינויים במעמדו של בעל החוב וקדימות החוב. את החובות הבעייתיים יסווג הפורום לקבוצות הבאות:

(1) חוב בהשגחה מיוחדת;

(2) חוב בפיגור;

(3) חוב מסופק.

ב. הבקורות הנדרשות בתהליך על מנת לוודא שאיתור חובות בעייתיים, החלטות בדבר סיווגם

ואופן הטיפול בהם, לא יבוצעו באופן בלעדי על ידי גורמים העוסקים בהקצאת אשראי:

הנהלת החברה מינתה את פורום החוב בהתאם לקריטריונים שנקבעו בחוזר כך שיובטח כי בכל עת לפחות שני חברים בפורום החוב לא יעסקו ביזום והקצאת אשראי ואינם חברים בוועדת ההשקעות או בוועדת האשראי של החברה.

ג. עקרונות תהליך הערכת מצב החוב ועקרונות לסיווג חוב בעייתי ולטיפול בחוב כאמור בהתאם

למהות החוב (אג"ח סחיר, אג"ח לא סחיר, וכיו"ב) ולסיווגו:

בכל ישיבה של פורום החוב יובאו לדיון רשימת החובות הבעייתיים אשר יסווגו בהתאם להגדרות החוזר, כדלקמן:

"חוב בהשגחה מיוחדת" - חוב שלאור הערכת מצבו הפיננסי של הלווה החברה רואה צורך להגביר את אמצעי המעקב והפיקוח לגביו;

"חוב בעייתי" - חוב בהשגחה מיוחדת, חוב מסופק או חוב בפיגור, לרבות חוב שנקבע לגביו הסדר חוב;

www.hcsra.co.il *3453
"חוב בפיגור" - סך כל החוב, אם לא נפרע, כולו או חלקו במועד שנקבע לפירעון אותו חלק לפי תנאי ההסכם ולגבי חוב לא סחיר בתוך 30 ימים מהמועד האמור;
"חוב מסופק" - חוב, או חלק ממנו, שלהערכת החברה הסיכויים לגבותו נמוכים.

- ד. תדירות תהליך הערכת מצב חוב:
אחת לרבעון.
- ה. נסיבות מיוחדות המחייבות קיום תהליך הערכת מצב חוב של כלל החוב בתכיפות גבוהה יותר
מזו שנקבעה לפי פסקה ד' לעיל:
ככל שיתקבלו אינדיקטורים כמפורט בפסקה א'.
- ו. נסיבות מיוחדות המחייבות קיום תהליך הערכת חוב ספציפי, בתכיפות גבוהה יותר מזו שנקבעה לפי פסקה ד' לעיל, במקרים בהם ישנה אינדיקציה לפגיעה ביכולת הלווה להחזיר את החוב לרבות בעת קבלת הודעה מהנאמן לחוב או מהלווה:
כאמור לעיל, ככל שיתקיימו נסיבות מיוחדות כמפורט בפסקה ה' לעיל, פורום החוב יתכנס ויקבל החלטה באם יש להעביר את החוב להשגחה מיוחדת שתתקיים במועדים שייקבעו על ידי פורום החוב לפי העניין.
- ז. הגורמים המוסמכים להחליט לגבי אופן הטיפול בחוב בעייתי, אישור הסדרי חוב וקביעת הנחיות בדבר ההליך לאישור הסדרי חוב לרבות קביעת הגורמים הרלוונטיים בחברה שתהא בידם הסמכות לאשר את ההסדר:
פורום חוב או ועדת ההשקעות הרלוונטית, בהתאם למדרג סמכויות פנימי בחברה.
- ח. אופן ומתכונת הדיווח לדירקטוריון בדבר תהליך הערכת החוב, חובות שסווגו כבעייתיים והפעולות שנקטו לטיפול בהם:
מתכונת דיווח שנתית וככל שיוחלט אחרת במקרים מהותיים בהתאם להחלטת פורום החוב.
- ט. אופן הפעולה של הגוף המוסדי ותהליכי האישור הנדרשים במקרים בהם נדרש תהליך החלטה מהיר, לרבות אפיון מקרים אלה:
יועבר להנהלת החברה וידווח לאחר מכן למדרג כמפורט בפסקה ז' לעיל.
- י. תיעוד:
כל ישיבות פורום החוב יתועדו באמצעות מזכירות החברה, כולל ההחלטות והנימוקים ביחס לטיפול בחובות ממועד זיהויים כחובות בעייתיים ואת חומר הרקע התומך בהחלטות אלה.
החברה תשמור תיעוד של כל הדוחות והפרוטוקולים של הדיונים כאמור, ובכלל זה דיונים עם בעלי חוב אחרים בדבר שיתוף פעולה, לתקופה של שבע שנים לפחות.

3. מינוי פורום החוב

הנהלת החברה מינתה פורום חוב הכולל 7 חברים:
סמנכ"ל הכספים של החברה, מנהל השקעות ראשי של החברה, מנהל השקעות – תחום אג"ח, מנהל אשראי של החברה, אנליסט אג"ח, בקר השקעות ונציג מחלקת ניהול הסיכונים.
פורום חוב יבחין בין חובות בעייתיים לחובות אחרים, בהתבסס, בין היתר על שינויים במצבם הפיננסי של הלווים ובכושר הפירעון שלהם, דיווחים של החברה המנפיקה לרשות ניירות ערך, אינדיקטורים מהשוק המשני הסחיר, עמידתם של הלווים בהתניות פיננסיות ואחרות, הערכת

הביטחונות שניתנו כנגד החוב, שינויים במעמדו של בעל החוב וקדימות החוב. את החובות הבעייתיים יסווג הפורום לקבוצות הבאות:

- (1) חוב בהשגחה מיוחדת;
- (2) חוב בפיגור;
- (3) חוב מסופק.

4. דוח מיידי ודוח תקופתי

א. פורום החוב יגיש לגורמים המוסמכים להחליט לגבי אופן הטיפול בחוב וכן לוועדת ההשקעה דוח מיידי אודות חוב חדש שזוהה כחוב בעייתי, את המלצותיו לגבי המשך הטיפול בחוב והחלופות שנבחנו. הדוח המיידי יכלול בנוסף גם את אלה, ככל שהם רלבנטיים:

- (1) ניתוח מצב החוב ויכולת ההחזר של הלווה;
- (2) הערכת קושי פיננסי משמעותי של הלווה;
- (3) מתן הערכה לגבי חדלות פירעון או ארגון פיננסי מחדש של הלווה;
- (4) הפרה, ככל שהייתה, של הסכם ההלוואה מצד הלווה, ובכלל זה הפרת התניות פיננסיות;
- (5) בחינה משפטית והערכה כלכלית של הביטחונות;
- (6) בחינה משפטית של סוג האמצעים המומלצים על ידי פורום החוב והשלכותיהם על כספי החוסכים באמצעות הגוף המוסדי;
- (7) בחינה של קדימות החוב לגוף המוסדי ביחס לחובות אחרים של הלווה;
- (8) בחינת כל ההשקעות האחרות של הגוף המוסדי הקשורות בלווה;
- (9) בחינת כלל החשיפות בגוף המוסדי ללווה ולקבוצת הלווים לה הוא משתייך.

ב. פורום החוב יגיש לוועדת ההשקעות הרלוונטית, לפחות אחת לרבעון, דוח תקופתי לגבי כל אגרות החוב הקונצרניות שבתיק הנכסים של הגוף המוסדי, ובו גם מצבת החובות הבעייתיים שזוהו, על סיווגיהם השונים, ולגבי ההתפתחות בחובות הבעייתיים; הדוח יכלול בנוסף גם את אלה:

- (1) פירוט כלל החשיפות ללווה מסוים ולקבוצת לוויים, אשר חוב מסוים שלהם סווג כבעייתי, לרבות חשיפה לאקוויטי;
- (2) פירוט השקעות קשורות אחרות לחוב שסווג כחוב בעייתי;
- (3) חתכים של החובות הבעייתיים שזוהו על סיווגיהם השונים לפי קבוצות חוב בעלי מאפייני סיכון דומים, לרבות: סוגי לוויים, ענפים ומגזרי פעילות, אזורי פעילות ובטחונות;
- (4) שינוי הסיווג של חוב והשיקולים לשינוי, לרבות אירועים אשר הובילו לשינוי בסיווג;
- (5) נתונים בדבר חובות בעייתיים חדשים שזוהו והטיפול שננקט לגביהם;
- (6) מצב הקשר עם לוויים שחוב שהנפיקו סווג על ידי הגוף המוסדי כחוב בעייתי, לרבות הסדרים שהושגו עם לוויים בנוגע לחובות בעייתיים;
- (7) צעדים שננקטו לשיפור סיכויי הגבייה של חובות בעייתיים;

8) פירוט אגרות חוב קונצרניות בתיק הנכסים של הגוף המוסדי, אשר נסחרות בתשואה המשקפת מרווח של למעלה מ-10% מעל תשואת איגרות חוב ממשלתיות דומות, אשר לא סווגו כחובות בעייתיים, בצירוף הנימוקים לאי סיווגן כאמור.

5. פעולות לגביית חוב בעייתי

א. ועדת ההשקעות תדון בדרכים ובאמצעים לגביית חוב אשר זוהה כחוב בעייתי ואשר נמצא בתחום טיפולה. בין היתר תשקול הוועדה צעדים אלה:

1) פנייה יזומה ללווה או פניה יזומה לנאמן החוב, במטרה לפעול מול הלווה לפירעון מוקדם של החוב, לשיפור תנאי החוב או לארגון מחדש של החוב;

2) פנייה יזומה לבעלי חוב אחרים, לרבות גופים מוסדיים אחרים ותאגידים בנקאיים, במטרה לפעול ביחד מול הלווה לפירעון מוקדם של החוב, לשיפור תנאי החוב ו/או לארגון מחדש של החוב;

3) מינוי גורם חיצוני לרכז עבור הגוף המוסדי ביחד עם גופים מוסדיים אחרים את הטיפול בחוב;

4) שיתוף פעולה עם בעלי חוב אחרים במסגרת אסיפת בעלי חוב;

5) צורך בנקיטת אמצעים משפטיים כנגד הלווה;

6) שיתוף פעולה עם בעלי חוב אחרים במקרה של בטוחות זהות המשרתות חובות שונים של הלווה;

7) צורך בדרישה למימוש מיידי של בטוחות וניהול עצמאי של הבטוחות;

8) צורך בפנייה לערבים לחוב;

9) צעדים אחרים להבטחת גביית החוב.

ב. במסגרת המלצת פורום החוב לוועדת ההשקעות תינתן התייחסות, בין היתר, לצורך בנקיטת כל אחד מהצעדים המנויים לעיל, מידת ישימות עלויותיו והשלכותיו.

6. החלטה בדבר אמצעים שיינקטו על ידי גוף מוסדי ובדבר השתתפות גוף מוסדי בנציגות בעלי חוב

א. בהתבסס על המלצת פורום החוב, ועדת השקעות תדון ותחליט בדבר הצעדים שיינקטו על ידי הגוף המוסדי ביחס לחוב שסווג כבעייתי ומצוי בתחום טיפולה לפי מדרג הסמכויות.

ב. החלטה של ועדת ההשקעות שלא לקבל את המלצת פורום החוב לקיים שיתוף פעולה עם בעלי חוב אחרים, שלא להשתתף בנציגות בעלי חוב או שלא לנקוט בצעדים משפטיים כנגד לווה, תבוסס על חוות דעת בהתייחס להיבטים משפטיים וכלכליים, בדבר ההשלכות האפשריות על כספי החוסכים באמצעות הגוף המוסדי ובדבר אמצעים חלופיים לגביית החוב.

7. החלטה בדבר אישור תנאי הסדר חוב

- א. החלטה בדבר אישור תנאי הסדר חוב שבתחום טיפולה של ועדת ההשקעות על פי מדרג הסמכויות, תהיה בסמכות וועדת ההשקעות בלבד, לאחר קבלת המלצת פורום החוב.
- ב. לצורך קבלת החלטה בדבר אישור הסדר חוב שבתחום טיפולה תקבל ועדת ההשקעות בדיקת נאותות מעודכנת על מצב החברה הלווה, בהסתמך על מצגים שיתקבלו מהחברה הלווה או מגורם אחר, הכוללת דוחות וניתוחים, המאפשרים לבסס את החלטה בדבר הטיפול בחוב, בין היתר, בעניינים אלה, ככל שהם מהותיים ורלבנטיים:
- 1) ניתוח תזרים המזומנים, רווח והפסד והמאזן של החברה הלווה, בארבעת הרבעונים שקדמו למועד הדיון באישור ההסדר;
 - 2) דוח אודות רכישות חוזרות של ניירות ערך שהנפיקה החברה הלווה במהלך ארבעת הרבעונים שקדמו למועד הדיון באישור ההסדר;
 - 3) דוח אודות מצבת החובות העדכנית וחובות שנפרעו במהלך ארבעת הרבעונים שקדמו למועד הדיון באישור ההסדר, הכולל לפחות את אלה:
 - א) היקף החובות – פירוט כל חוב בנפרד;
 - ב) פירוט הגורמים המלווים בכל חוב;
 - ג) הבטוחות שניתנו כנגד כל חוב, לרבות ערבויות אישיות וערבויות של צדדים שלישיים;
 - ד) התניות פיננסיות ואחרות שנקבעו לגבי כל חוב.
 - 4) לוח סילוקין של כל חוב בנפרד;
 - 5) דוח אודות המצבת העדכנית נכסי החברה הלווה, שווים ההוגן ותזרים המזומנים העשוי לנבוע מהם;
 - 6) דוח אודות מצבת השעבודים של נכסי החברה הלווה;
 - 7) דוח בדבר הסכמים שיש לחברה הלווה עם שותפים בנכסיה;
 - 8) דוח בדבר מצבת המנהלים של החברה הלווה ותנאי העסקתם;
 - 9) דוח בדבר הסכמים של החברה הלווה עם בעלי עניין ופירוט עסקאות שבוצעו עימם בארבעת הרבעונים שקדמו למועד הדיון באישור ההסדר;
 - 10) דוח בדבר הוצאות הנהלה וכלליות של החברה הלווה.
- ג. מבלי לגרוע מהאמור בפסקה א', ועדת השקעות תבחן בעת אישור הסדר האם נכללו בו אלה, ככל שהם רלבנטיים להסדר המוצע:
- 1) תוכנית עבודה דו שנתית לחברה הלווה, ובכלל זה תכנית התייעלות;
 - 2) התניות פיננסיות ואמות מידה אחרות להפרת תנאי ההסדר והעמדת החוב לפירעון מיידי;
 - 3) הוראות מפורטות באשר לפיקוח בעלי החוב על יישומו;
 - 4) פירוט דוחות שיוגשו על ידי החברה הלווה לצורך מעקב אחר יישום ההסדר.
- ד. החלטה שלא לאשר הסדר חוב, לרבות בנסיבות בהן החלטה אינה מחייבת דיון בוועדת השקעות, תתועד, לרבות הנימוקים המשפטיים והכלכליים שהיוו בסיס להחלטה שנתקבלה.

8. מימון הסדר חוב ונקיטת אמצעים

- א. מובהר בזאת כי לעניין תקנה 2(3) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 יראו בהוצאות הקשורות להסדר חוב או לנקיטת אמצעים משותפים אחרים לגביית חוב, בין אם סחיר ובין אם בלתי סחיר, כהוצאה ישירה בגין הלוואה, ובלבד שההוצאות סבירות.
- ב. לעניין פסקה א', יראו בהוצאות שנגבו מכספי התחייבויות תלויות תשואה כהוצאות סבירות רק אם מתקיימים כל אלה:
- 1) החברה נושאת בהוצאות בסכום שאינו נמוך מזה שיפרע מכל כספי ההתחייבויות תלויות התשואה שבניהולה.
 - 2) סכום העלויות בגין תעודת התחייבות נשוא ההסדר אינו עולה על 1% מסכום ההשקעה של החברה באותה תעודת התחייבות.
- ג. ועדת השקעות תקבל דיווחים תקופתיים אודות הוצאות ששולמו מכספי ההתחייבויות תלויות התשואה בשל נקיטת אמצעים או בשל גיבוש הסדרי חוב.
- ד. מונתה נציגות שהחברים בה הם גופים מוסדיים בלבד, תהא היא רשאית להשית הוצאות גם על גופים מוסדיים אחרים המחזיקים בתעודת ההתחייבות במועד מינוי הנציגות, בנסיבות בהן הלווה אינו נושא בהוצאות, אף שאינם חברים בנציגות, על פי שיעור החזקתו של כל גוף מוסדי בתעודת ההתחייבות.
- ה. ועדת השקעות תוודא כי החברה פועלת אל מול הלווה וגורמים אחרים להחזר הוצאות ששולמו מכספי ההתחייבויות תלויות התשואה בשל נקיטת אמצעים או בשל גיבוש הסדרי חוב.
- ו. נתקבלו החזרי הוצאות בידי בעלי חוב מאת הלווה. סכום החזר ההוצאות יחולק בין כספי העמיתים לחברה, בהתאם לחלקם היחסי במימון ההוצאות.